

TLC. The Low Countries. Arts and Society in Flanders and the Netherlands, nr. 16, Rekkem, Ons Erfdeel, 2008, 317 pp., ill., ISBN 978-90-75862-95-5 | Het thema van dit mooie jaarboek voor niet-Nederlandstaligen over cultuur en samenleving in Vlaanderen en Nederland, is deze keer (lichamelijke) lust en liefde. (pp. 11-99) Verderop geeft de politicoloog Carl Devos een bevattelijk overzicht van de Belgische communautaire geschiedenis en de huidige (conflict)situatie. (Carl Devos, *Brussels is Bigger than Belgium*, pp. 190-196) Hij stelt dat de uiteindelijke opdeling van België niet erg waarschijnlijk is wegens Brussel: die stad, waar de helft van de bevolking vreemdeling of recentelijk van vreemde afkomst is, evolueerde volgens hem van een bipolaire plaats (Francofoon/Vlaams) naar een *melting-pot*, een niemandsland dat een makrokosmos van België (een staat zonder volk, een fusie) en een mikrokosmos van Europa vormt. Ook een Nederlandse correspondent in de Belgische hoofdstad (Jeroen van der Kris, *Proud of the Netherlands?*, pp. 305-308), die, zoals dat gaat, zich pas in het buitenland bewust werd van het Nederlands nationalisme, vindt Brussel (net zoals, naar hij zegt, de 'Daensaert-Vlamingen' uit zijn buurt) 'groter' dan Nederland of Vlaanderen (een fenomeen dat m.i. ook elders voorkomt, cf. bv. Londen). Devos kent Brussel een blijvende centrale rol toe in de toekomst, in steeds wisselende staatkundige eenheden. Hij legt echter niet uit waarom dan de optie van een Europees 'Brussels DC' (volgens hem voor de Vlamingen de enige aanvaardbare oplossing) "*science-fiction*" zou zijn. De Rotterdamse docent in de filosofische antropologie Ger Groot pleit tegen het concept van een *lingua franca* (in casu het Engels) om het 'Babels' probleem (onder meer in de Europese Unie) op te lossen. (Ger Groot, *The United States of Babel. Languages in Europe*, pp. 285-287: de aanleiding tot het stuk is een symposium ter zake georganiseerd door Ons Erfdeel in 2007) Niet alleen wordt immers daardoor

een hele denk- en leefwereld mee geïmporteerd ("taal is het huis waarin we leven en het kneedt de wijze waarop we de werkelijkheid beschouwen" stelt hij terecht), het is ook een niet-realistisch, abstract-universalistisch idee. Gaat Groot daarbij echter niet voorbij aan de realiteit die zich vandaag voordoet? Ligt de crux niet eerder in de plaats die men aan de (nuttige) *lingua franca* toekent in de internationale betrekkingen en (vooral) de samenleving? Zijn alternatief (c.q. dat van de linguïst Alain Braun), het gebruiken van een reeks intermediaire talen (bv. Duits op Mallorca), lijkt bovendien onpraktisch; het is eveneens moeilijk mee te gaan in zijn bijkomende argumentatie dat universele talen een levenscyclus van één tot anderhalve eeuw hebben, dat we voor het Engels ongeveer in het midden van zo'n cyclus zitten, en het dus de moeite niet meer loont om de taal te leren... Informatief is ten slotte een bijdrage over het Jiddisch. (Hilde Pach, *Kosher Dutch. The Fate of Jiddish in the Netherlands*, pp. 127-134) Die Germaanse taal is in Nederland sedert 1996 erkend als niet-territoriale minderheidstaal (in overeenstemming met het *European Charter for Regional or Minority Languages* van de Raad van Europa), niettegenstaande het daar reeds meer dan een eeuw niet meer gesproken wordt en het vooral ging over het bewaren van cultureel erfgoed (dat de controlecommissie van de Raad van Europa niet eens op de hoogte bleek te zijn van dat laatste, lijkt de indruk die RvE-commissies in België achterlieten alleen maar te bevestigen). Het Jiddisch ontstond waarschijnlijk rond de 10de eeuw in het Rijnland, waar de Joden het plaatselijke dialect schreven met de Hebreeuwse tekens van hun religieuze boeken: aangezien die een centrale plaats innamen in hun leven, slopen Hebreeuwse woorden in de taal. In Nederland was het Jiddisch tot begin 19de eeuw de voornaamste taal van de Joden; dat veranderde snel als gevolg van de vernederlandsingspolitiek van Willem I, waar zich de

vertegenwoordigers van de Haskala (de Joodse Verlichting) bij aansloten omdat zij vonden dat Joden steeds de taal van hun 'adoptieland' dienden te spreken. Einde 19de eeuw was het Jiddisch verdwenen als spreektaal, hoewel veel Jiddische woorden door de Joden bleven gebruikt worden (bv. smeris), die dan weer door de jeugd- en protestcultuur uit de jaren 1960 zelfs werden gededouaneerd. De taal wordt overigens in Israël achtergesteld ten voordele van het Hebreeuws.

[Luc Boeva]